

Αρχιεπ. Αλβανίας: “Αυτή ήταν περιπέτεια σε άγνωστη περιοχή”

[Αυτοκέφαλες Εκκλησίες](#) / [Εκκλησία της Αλβανίας](#)



“Έχω περάσει στη ζωή μου πολλών ειδών ασθένειες, αλλά αυτή ήταν περιπέτεια σε άγνωστη περιοχή” αυτό σημείωσε ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας κ.κ. Αναστάσιος σε συνέντευξή του που παραχώρησε στον κ. Αλέξη Παπαχελά και την Καθημερινή της Κυριακής για την περιπέτειά του με τον κορωνοϊό. Ο Μακαριώτατος σημείωσε ότι η πιο δύσκολη στιγμή του ήταν όταν έγινε η μεταφορά με το C-130 και την ειδική κάψουλα αφού όπως σημείωσε “Όταν με έβαλαν στην κάψουλα είχα την εντύπωση ότι έμπαινα σε φέρετρο. Σκληρή στιγμή”.

Χαρακτηριστικά σημείωσε ότι **“Στα δύσκολα περάσματα της ζωής μου ανατρέχω στις βασικές αρχές της πίστewς”**. Επιπλέον θεωρεί σίγουρο ο Μακαριώτατος ότι η πανδημία του κορωνοϊού θα αλλάξει τον κόσμο ενώ δήλωσε ότι “Η πανδημία γελοιοποίησε τα αμυντικά συστήματα των ισχυρών της Γης” ενώ συνέχισε λέγοντας ότι “Το μεγάλο δίδαγμα είναι ότι για την αντιμετώπισή του απαιτήθηκε πανανθρώπινη συσπείρωση και συστράτευση όλων των επιστημονικών και άλλων δυνάμεων και παγκόσμια αλληλεγγύη. Επιβάλλεται να επανεξεταστούν οι προτεραιότητες της ανθρωπότητας και οι αξίες που καθορίζουν την πορεία της,

με βάση τη δικαιοσύνη και το σεβασμό σε κάθε ανθρώπινο πρόσωπο και όχι το δίκαιο του ισχυρότερου”.

Υπενθυμίζεται ότι ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας βγήκε για άλλη μια φορά νικητής ύστερα από δωδεκαήμερη νοσηλεία στη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας του Νοσοκομείου «Ευαγγελισμός». Από την πρώτη στιγμή της νοσηλείας του το Διεθνές Πρακτορείο Ορθοδοξία, www.ope.gr, είχε άμεση επαφή με την Αρχιεπισκοπή Αλβανίας, επιβεβαιώνοντας την είδηση, ενώ η δημοσιογράφος Μαρία Γιαχνάκη μίλησε προσωπικά με τον Μακαριώτατο, ο οποίος της είπε μεταξύ άλλων σε μια σύντομη συνομιλία, ότι άλλη μια χαράδρα βρέθηκε μπροστά του και θα την ξεπεράσει με τη βοήθεια του Θεού, ενώ τόνισε ότι είναι αισιόδοξος. Στη συνέχεια, ζήτησε τις προσευχές του κόσμου.

Ο Μακαριώτατος έλαβε εξιτήριο νωρίς το απόγευμα της Δευτέρας 23 Νοεμβρίου και συνέχισε την αναγκαία θεραπευτική αγωγή κατ’οίκον στην Αθήνα.

Δοξάζοντας τον Θεό για την εξέλιξη της σοβαρής δοκιμασίας που είχε με τον κορωνοϊό, ο Προκαθήμενος της Εκκλησίας της Αλβανίας εξέφρασε την ευγνωμοσύνη του προς τους ιατρούς και τους νοσηλευτές της Μονάδας Εντατικής Θεραπείας υπό την ηγεσία της Καθηγητριάς κ. Αναστασίας Κοτανίδου. Από την πρώτη στιγμή με μηνύματα συμπαράστασης είχαν σταθεί στο πλευρό του Αρχιεπισκόπου Προκαθήμενοι Εκκλησιών, οι Πρόεδροι και Πρωθυπουργοί Ελλάδας και Αλβανίας, καθώς και πλήθος άλλων προσωπικοτήτων.

Ο Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας μίλησε και για την Εκκλησία και τις ρωγμές με την επιστήμη σημειώνοντας ότι θα ήταν μεγάλο λάθος αν επιτραπεί να συμβεί κάτι τέτοιο ενώ υπογράμμισε ότι “Η Ορθόδοξη Εκκλησία έχει αποφύγει την προσπάθεια να κηδεμονεύσει την επιστημονική έρευνα και δεν λαμβάνει θέση για κάθε επιστημονικό επίτευγμα όταν αυτό αναδύεται” ενώ σε άλλο σημείο της συνέντευξης στον κ. Παπαχελά ανέφερε ότι **“δεν υπάρχει πόλωση μεταξύ δόγματος και δημόσιας υγείας αλλά είναι περισσότερο θέμα ερμηνείας του δόγματος και των συγκεκριμένων συνθηκών σχετικά με αυτό το θέμα”**.

Τέλος, ο Μακαριώτατος μιλώντας για το ουκρανικό ζήτημα μετά από ερώτηση του κ. Παπαχελά ανέφερε **“Μια από τις μεγάλες θλίψεις του τελευταίου καιρού είναι ότι η ορθόδοξη ενότητα έχει ραγίσει και παρατείνεται μια θολή αναμονή”** ενώ τόνισε ότι **“ούτε η ειρήνη ούτε η ενότητα επιτεύχθηκαν για τα εκατομμύρια των ορθοδόξων της Ουκρανίας”**. και κατέληξε λέγοντας ότι: “Ο χρόνος που περνά επιδεινώνει το τραύμα και είναι εμφανής μια εθνοφυλετική διάσπαση η οποία ακυρώνει τον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα της Ορθοδοξίας και

την οικουμενικότητά της...Οφείλουμε στο μέτρο της ευθύνης που μας αναλογεί, να συμβάλουμε στην καταλλαγή, στην υπέρβαση του σχίσματος.”

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΤΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ:

- Μακαριώτατε, περάσατε μία δοκιμασία, μία περιπέτεια με την υγεία σας. Νιώσατε φόβο;

- Οχι ακριβώς φόβο. Μια πρωτόγνωρη ανησυχία. Εχω περάσει στη ζωή μου πολλών ειδών ασθένειες, αλλά αυτή ήταν περιπέτεια σε άγνωστη περιοχή. Είχε προηγηθεί μία περίεργη κόπωση. Οι εξετάσεις ήταν αρνητικές τον πρώτο καιρό. Στις 11 Νοεμβρίου πληροφορήθηκα ότι βρέθηκα θετικός στον ιό. Η πιο δύσκολη φάση ήταν η μεταφορά.

Μου ανέφεραν για συγκεκριμένη «κάψουλα» και ειδική αεροπορική πτήση με C-130. Ποτέ δεν είχα φανταστεί τι σήμαινε αυτό. Όταν με έβαλαν στην «κάψουλα», είχα την εντύπωση ότι έμπαινα σε φέρετρο. Σκληρή στιγμή. Δεήθηκα και πρόσθεσα: «Ακολουθήστε όσα ορίζει το πρωτόκολλο σε τέτοιες περιπτώσεις». Και κατέφυγα πάλι στις αλήθειες, που με έχουν πάντοτε στηρίξει στη ζωή.

Την ώρα που έφευγα από την Αρχιεπισκοπή, σε ερωτήσεις που μου έθεσαν, απάντησα: «Στην Αλβανία υπάρχουν πολλά δύσβατα περάσματα και εγώ 29 τώρα χρόνια κατεβαίνω σε χαράδρες. Κάθε φορά ανακαλύπτουμε ένα μονοπάτι και ανεβαίνουμε πάλι στο ξέφωτο. Το να συμμετέχει κανείς, έστω με αυτόν τον τρόπο, στον κοινό πόνο είναι σημαντική εμπειρία. Υπάρχουν ήπια συμπτώματα. Εχω μια ευαισθησία με τους πνεύμονες, έχω ένα άσθμα πολύ καιρό. Πιστεύω ότι θα το ξεπεράσουμε. Το απόγευμα θα είμαι στον “Ευαγγελισμό” των Αθηνών. Και άλλοτε είχαμε ορισμένες δοκιμασίες. Τις ξεπεράσαμε. Και μη στεναχωριέστε και μη στεναχωριέστε! Θα περάσουν! “Εάν τε ζῶμεν εάν τε ἀποθνήσκωμεν τοῦ Κυρίου ἐσμέν”».

- Τι ήταν αυτό που σας έδινε ελπίδα κατά τις δύσκολες ημέρες στο νοσοκομείο;

- Στα δύσκολα περάσματα της ζωής μου ανατρέχω στις βασικές αρχές της πίστεως. Αυτόματα ανέβλυσαν μέσα μου στίχοι από τους ψαλμούς: «Ίνα τί περίλυπος εἶ, ἡ ψυχὴ μου, καὶ ἵνα τί συνταράσσεις με; ἔλπισον ἐπὶ τὸν Θεόν ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ». «Ἐὰν γὰρ καὶ πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιᾶς θανάτου, οὐ φοβηθήσομαι κακά, ὅτι σὺ μετ’ ἐμοῦ εἶ». Στη φοβερή απομόνωση, που είναι το βασικό χαρακτηριστικό αυτής της αρρώστιας, το αντίδοτο ήταν η φωνή: «Δεν είσαι μόνος, ποτέ δεν ήσουν μόνος, ούτε φυσικά τώρα». «Ἡμεῖς οἶδαμεν (γνωρίζουμε) ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς

άδελφούς».

- Είναι πολλοί οι συμπολίτες μας οι οποίοι αμφισβητούν ακόμη και το αν υπάρχει ο κορωνοϊός. Αν είχατε την ευκαιρία να συνομιλήσετε μαζί τους, τι θα τους λέγατε;

- Οι διακεκριμένοι ειδικοί επιστήμονες και οι αρχηγοί τόσων κρατών, που έχουν κινητοποιηθεί για την αντιμετώπισή του, δεν είναι αφελείς και ανέντιμοι. Επίσης δεν είναι ασήμαντοι οι 3.400 περίπου μέχρι σήμερα συνάνθρωποί μας στην Ελλάδα που απεβίωσαν και το 1.690.000 περίπου παγκοσμίως. Όσοι αμφισβητούν τα συνταρακτικά αυτά δεδομένα έχουν προφανώς προσβληθεί από άλλη βαριά αρρώστια, που προσδιορίζει το αρχαίο ρητό: «Οὐ με πείσεις κἄν με πείσης».

- Λέγεται και γράφεται συχνά πως η πανδημία θα αλλάξει για πάντα τον τρόπο που ζούμε. Το πιστεύετε; Ποια διδάγματα πρέπει να αντλήσουμε από αυτή την τρομακτική εμπειρία;

- Οτι θα αλλάξει το θεωρώ βέβαιο. Για το «πάντα» και το «πώς» δεν είμαι σίγουρος. Μετά τους δύο Παγκοσμίους Πολέμους, υπήρξαν αλλαγές στην παγκόσμια Ιστορία: συμμαχίες, παγκόσμιες πρωτοβουλίες και οργανισμοί, πανανθρώπινες συνεργασίες. Μεγάλο δίδαγμα τώρα έρχεται από εκεί που κανείς δεν το περίμενε. Δεν ήταν κάποιο έθνος, κάποια ιδεολογία, κάποιο σύστημα. Η πανδημία γελοιοποίησε όλα τα αμυντικά συστήματα των ισχυρών της Γης. Ο εχθρός είναι μια αθέατη και απρόσωπη πρωτεΐνη, με ποικίλες μεταλλάξεις και περίεργη επιθετικότητα εναντίον αδιακρίτως των πάντων. Το μεγάλο δίδαγμα είναι ότι για την αντιμετώπισή του απαιτήθηκε πανανθρώπινη συσπείρωση και συστράτευση όλων των επιστημονικών και άλλων δυνάμεων και παγκόσμια αλληλεγγύη. Επιβάλλεται να επανεξεταστούν οι προτεραιότητες της ανθρωπότητας και οι αξίες που καθορίζουν την πορεία της, με βάση τη δικαιοσύνη και τον σεβασμό σε κάθε ανθρώπινο πρόσωπο και όχι το δίκαιο ισχυροτέρου.

- Η πανδημία μοιάζει να δημιουργεί ρωγμές ανάμεσα στην Εκκλησία και στην επιστήμη.

- Θα ήταν το μεγαλύτερο λάθος για την Εκκλησία και την επιστήμη να επιτρέψουν να δημιουργηθούν ρωγμές από την πανδημία. Ήδη από την Παλαιά Διαθήκη τονίζεται: «Τίμα τον ιατρόν, όπως του αρμόζει, έχοντας υπόψη τις υπηρεσίες του στις ανάγκες σου, διότι ο Κύριος έκαμεν αυτόν... Ο ίδιος ο Θεός έδωκεν στους ανθρώπους την ιατρική επιστήμη, ώστε να δοξάζεται με τα θαυμαστά αυτού έργα» (Σοφία Σειράχ 38:1,5). Σε διάφορες ευκαιρίες έχω επισημάνει: «Η Ορθοδοξία βλέπει την ανάπτυξη των θετικών επιστημών και της τεχνολογίας με δοξολογία

και ευχαριστία στον Θεό, που έχει δωρίσει στον άνθρωπο τη δυνατότητα να αναζητεί την αλήθεια, να ανακαλύπτει άγνωστες πτυχές της Δημιουργίας. Αξίζει να υπογραμμισθεί ότι η Ορθόδοξη Εκκλησία έχει αποφύγει την προσπάθεια να κηδεμονεύσει την επιστημονική έρευνα και δεν λαμβάνει θέση για κάθε επιστημονικό επίτευγμα, όταν αυτό αναδύεται. Η αναζήτηση της επιστήμης, με στόχο την εξερεύνηση των μυστικών της δημιουργίας, όσο και η πνευματική αναζήτηση της Εκκλησίας, για προσέγγιση και επικοινωνία με τον Δημιουργό, είναι δύο διαφορετικές μορφές αναζητήσεως της αλήθειας. Και οι δύο αποτελούν εκφράσεις δοξολογίας σε Εκείνον που είναι η Αλήθεια».

- Ρωγμές δημιουργούνται και στο εσωτερικό της ίδιας της Εκκλησίας, με επίκεντρο την αυστηρότητα των μέτρων που επιβάλλει η πολιτεία στις δημόσιες συναθροίσεις. Ακόμη και η Θεία Κοινωνία έχει γίνει αντικείμενο δημοσίων διενέξεων μεταξύ ιεραρχών και επιστημόνων και μεταξύ ιεραρχών. Οι δικές σας σκέψεις; Πώς αντιμετωπίζει ένας θεολόγος την ισορροπία ανάμεσα στο δόγμα και στη δημόσια υγεία;

- Αγαπητέ κ. Παπαχελά, θα μου επιτρέψετε να υπογραμμίσω ότι διακονώ ως Προκαθήμενος μιας συγκεκριμένης Ορθοδόξου Αυτοκεφάλου Εκκλησίας και δεν μου επιτρέπεται να υπεισέρχομαι σε μία εξελισσόμενη συζήτηση μιας άλλης αδελφής τοπικής Εκκλησίας. Η Εκκλησία της Ελλάδος έχει τις διοικητικές της δομές και υπενθυμίζω ότι η Εκκλησία δεν αποτελείται μόνον από κληρικούς αλλά και από τα λαϊκά μέλη διαφόρων επιστημονικών ειδικοτήτων. Οι σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας στην Ελλάδα έχουν την ιδιαιτερότητά τους. Στην Αλβανία αντιμετωπίζουμε άλλες συνθήκες και δεν μπορούμε ούτε να αντιγράψουμε λύσεις που προτείνονται στην Ελλάδα ούτε να προβάλουμε ως πρότυπο τις ενδεδειγμένες λύσεις που καλούμεθα να δώσουμε εμείς για την Αλβανία εν Συνόδω. Συγκεκριμένα, από την αρχή της πανδημίας επικοινωνήσαμε με τον πρωθυπουργό και τις Αρχές της χώρας. Ενημερώσαμε επίσημα με συνοδικές εγκυκλίους τους ορθοδόξους πιστούς (υπολογίζονται περίπου στο 20% του πληθυσμού), επιμένοντας να τηρούν με ακρίβεια τα επιβαλλόμενα μέτρα. Οι ναοί δεν έκλεισαν. Παραμένουν ανοικτοί για την τέλεση της θείας λειτουργίας και ως χώροι πνευματικής ενισχύσεως και ατομικής προσευχής. Για την αυστηρή τήρηση των υγειονομικών μέτρων την ευθύνη έχουν οι αρμόδιοι κάθε μητροπόλεως. Ορισμένες ακραίες φωνές συμμορφώθηκαν με τη συνοδική εντολή.

Για τη γενικότερη αντιμετώπιση της πανδημίας από ορθοδόξου πλευράς, σε σχετική απαντητική μας επιστολή (25.5.2020) προς την ΑΘΠ τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίο, σημειώσαμε: «Η Ίεραρχία εκάστης Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας θά ἡδύνατο νά λάβῃ σχετικές ἀποφάσεις, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὰς

άνησυχίας τῶν πιστῶν αὐτῆς μελῶν, π.χ. νά συγκροτήσῃ εἰδικήν ἐπιτροπήν ἐκ σοβαρῶν θεολόγων καί εἰδικῶν ἐπιστημόνων πρός ἐξέτασιν τῶν δεδομένων καί ὑποβολήν συγκεκριμένων προτάσεων. Ἐν συνεχείᾳ, ἡ ἀρμοδία Ἱεραρχία, κατανοοῦσα ἐν ἀγάπῃ καί συνέσει τὰς ἀνάγκας τοῦ ποιμνίου αὐτῆς, θά εἶχε τήν εὐχέρειαν τοῦ προσδιορισμοῦ τῶν πρακτικῶν ὁδηγιῶν. Ἐπιστημονικά προβλέψεις καί προειδοποιήσεις ἀρμοδίων Παγκοσμίων Ὄργανισμῶν προειδοποιοῦν ὅτι ἡ πρωτοφανὴς πανδημία ἀναμένεται νά ἐπανακάμψῃ διὰ νέων κυμάτων καί μεταλλάξεων. Εὐκτέον, λοιπόν, θά ἦτο ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία νά προβῇ ἐγκαίρως εἰς τὰς ἐπιβαλλομένας πρωτοβουλίας: συγκρότησιν διορθόδοξου εἰδικῆς ἐπιτροπῆς πρός ἐκτίμησιν τῶν νέων παγκοσμίων συνθηκῶν καί, ἐν συνεχείᾳ, σύγκλησιν Πανορθόδοξου Συνάξεως πρός προσδιορισμὸν πρακτικῶν κατευθύνσεων. Πιστεύω ἀκραδάντως ὅτι τό Συνοδικόν σύστημα ἀποτελεῖ ἀνεκτίμητον ἀναντικατάστατον Ὁρθόδοξον παράδοσιν καί ἐπιβάλλεται νά ἐνεργοποιεῖται εἰς κρίσιμους περιστάσεις, ὡς ἡ παροῦσα, ἡ κλυδωνίζουσα σύμπασαν τήν Οἰκουμένην».

- Στὴν ἐποχὴ μας επικρατεῖ ἡ πόλωση. Πολιτικοί, δημοσιολογοῦντες, ἐκκλησιαστικοί παράγοντες φτάνουν στα ἅκρα ὅταν εκφράζονται δημόσια. Σας ἀνησυχεῖ αὐτό το φαινόμενο;

- Δεν θεωρῶ ὅτι ὑπάρχει πόλωση μεταξύ δόγματος καὶ δημόσιας υγιείας. Εἶναι περισσότερο θέμα ἐρμηνείας τοῦ δόγματος καὶ των συγκεκριμένων συνθηκῶν σχετικὰ με αὐτό το θέμα. Οἱ διαφορετικὲς φωνές καὶ ἐκτιμήσεις εἶναι θεμιτές καὶ συχνὰ γόνιμες σὲ μία ελεύθερη δημοκρατικὴ κοινωνία. Δεν δικαιολογοῦνται, ὅμως, ἡ ἐμπάθεια, ἡ περιφρόνηση, ἡ δημαγωγία. Ὁ δημόσιος διάλογος, γιὰ νὰ εἶναι δημιουργικὸς, ἀπαιτεῖ σοβαρὴ γνώση, υπευθυνότητα καὶ νηφαλιότητα. Ἡ πόλωση εἶναι μία μορφή οἵσης καὶ παρακμῆς.

- Ὑπάρχει πολὺς θυμὸς καὶ ἀπελπισία σὲ ἓνα μεγάλο μέρος τῆς κοινωνίας, ποὺ νιώθει τὴν ἀπομόνωση ἀλλὰ καὶ τὴν οικονομικὴ καταστροφή ποὺ ἔχει φέρει ἡ πανδημία. Τί θὰ λέγατε σὲ αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους;

- Τὸν θυμὸν τὸν καταλαβαίνω, τὴν ἀπελπισία πρέπει νὰ τὴν ἀποφύγουμε. Τὴν ἀναστάτωση ποὺ ἔχει ἐπιφέρει ἡ πανδημία πρέπει νὰ τὴν ἀντιμετωπίσουμε με σοβαρότητα, κριτικὸ πνεῦμα, ἀλληλεγγύη, πίστη καὶ ἐλπίδα. Οφείλουμε νὰ συνεργαστοῦμε ὅλοι. Τονίζοντας τὴν ἀνάγκη τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης, τοῦ σεβασμοῦ σὲ κάθε ἀνθρώπινον πρόσωπο καὶ τὴ μέριμνα πρὸς τοὺς πάσχοντες καὶ τοὺς ἀδυνάτους.

- Θὰ κάνετε τὸ ἐμβόλιο, ὅταν θὰ εἶναι διαθέσιμο;

- Βεβαίως. Σύμφωνα με τις οδηγίες πάντοτε των εκλεκτών ιατρών μου.

- Μία κουβέντα για τους ανθρώπους που στάθηκαν δίπλα σας στο νοσοκομείο;

- Κατά την έξοδό μου από τον «Ευαγγελισμό», δοξάζοντας τον Θεό για την εξέλιξη της σοβαρής αυτής δοκιμασίας, εξέφρασα την ευγνωμοσύνη μου προς τους ιατρούς και τους νοσηλευτές της μονάδας εντατικής θεραπείας υπό την ηγεσία της καθηγητριάς κ. Αναστασίας Κοτανίδου. Συγχρόνως, θερμά ευχαρίστησα τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίο και τους άλλους αδελφούς Προκαθημένους, τους προέδρους, πρωθυπουργούς, υπουργούς, πρέσβεις, δημάρχους, διανοούμενους, δημοσιογράφους. Ευχαρίστησα ολόψυχα τους πολυπληθείς φίλους, κληρικούς και λαϊκούς, γνωστούς και αγνώστους, που με στήριξαν με τις εγκάρδιες ευχές, τις ευγενείς εκδηλώσεις και τις αυθόρμητες δεήσεις σε όλη αυτή την περίοδο. Και βέβαια, δεν λησμονώ, φίλτατε Αλέξη, το δικό σας εκ των πρώτων τηλεφώνημα, με το οποίο μου ευχηθήκατε, μεταφέροντας την εμπειρία σας από τη νοσηλεία στην ίδια μονάδα του «Ευαγγελισμού».

- Θα θέλατε να προσθέσετε κάτι για το σχίσμα σχετικά με το ουκρανικό ζήτημα;

- Μία από τις μεγάλες θλίψεις του τελευταίου καιρού είναι ότι η ορθόδοξη ενότητα έχει ραγίσει και παρατείνεται μια θολή αναμονή. Οι πρωτοβουλίες στην Ουκρανία, έπειτα από δύο χρόνια ήδη, προφανώς δεν απέδωσαν το επιδιωκόμενο θεραπευτικό αποτέλεσμα. Ούτε η ειρήνη ούτε η ενότητα επιτεύχθηκαν για τα εκατομμύρια των ορθοδόξων της Ουκρανίας. Αντιθέτως, η αμφισβήτηση και ο διχασμός επεκτάθηκαν και σε άλλες τοπικές Ορθόδοξες Εκκλησίες. Το γε νυν έχουν, επείγει να γίνει κάτι αποτελεσματικό. Ο χρόνος που περνά επιδεινώνει το τραύμα. Ο τεράστιος κίνδυνος για την Ορθοδοξία είναι εμφανής: μια εθνοφυλετική διάσπαση (σε Ελληνες, Σλάβους και σε εκείνους που επιθυμούν αρμονικές σχέσεις με όλους), η οποία ακυρώνει τον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα της Ορθοδοξίας και την οικουμενικότητά της. Αυτός είναι ο μεγαλύτερος κίνδυνος, όχι μόνο για την Ορθοδοξία, αλλά και για όλη τη Χριστιανοσύνη, και πρέπει πάση θυσία εκ μέρους όλων το ταχύτερο να αποφευχθεί.

Η εμπειρία από την αντιμετώπιση του κορωνοϊού τονίζει ότι ανεξάρτητα από την εμφάνισή του και τη διάδοσή του, το κατεπείγον θέμα είναι η έγκαιρη αντιμετώπιση και η τελική θεραπεία της ασθενείας. Πιστεύω ότι το πνευματικό εμβόλιο στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι η «καταλλαγή» (συμφιλίωση) με τη βιβλική έννοια. Ομολογώ ότι με συνέχει οδύνη όταν δεν μπορώ να συμφωνήσω με

προσφιλείς και σεβαστούς αδελφούς, όμως, αδυνατώ να παραθεωρήσω ολοφάνερα γεγονότα και βασικές ορθόδοξες αρχές.

Η πρωτοβουλία για τη θεραπευτική αγωγή της νέας πραγματικότητας αναμφιβόλως ανήκει στο Οικουμενικό Πατριαρχείο, αλλά και όλες οι Αυτοκέφαλες Εκκλησίες οφείλουμε, στο μέτρο της ευθύνης που μας αναλογεί, να συμβάλουμε στην καταλλαγή, στην υπέρβαση του σχίσματος. Ακλόνητη παραμένει η πεποίθησή μου ότι με την καταλλαγή θα ειρηνεύσουν εκατομμύρια πιστών ανθρώπων. Συγχρόνως, η Ορθοδοξία θα επιβεβαιώσει την πνευματική της ικανότητα να επουλώνει τις πληγές, με οδηγό τον Λόγο του Θεού και την ενέργεια του Αγίου Πνεύματος, υπογραμμίζοντας την αλήθεια ότι είναι η Μία, Αγία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία, η οποία έχει Κεφαλήν τον Χριστόν, τον σαρκωθέντα Υιόν του Θεού, «δι' ὃν τά πάντα καί δι' οὗ τά πάντα» (Έβρ. 2:10), «...τοῦ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς» (Β' Κορ. 5:18).